

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 1781/23
25.7.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Милице Аксентијевић и Љиљане Милосављевић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Драган Васић, адвокат из Београда, ул. Бреза бр.1/11, против туженог Јавног комуналног предузећа “Београдски водовод и канализација” (МБ 07018762), са седиштем у Београду, ул. Кнеза Милоша бр. 27, чији је пуномоћник Свето Раковић, адвокат из Београда, ул. Јозе Шћурле бр.28б, ради утврђења, одлучујући о жалбама тужиоца и туженог, изјављеној против пресуде Првог основног суда у Београду П1 5537/21 од 2.2.2023. године, у седници већа одржаној дана 25.7.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Првог основног суда у Београду П1 5537/21 од 2.2.2023. године, у ставовима од првог до тридесеттрећег изреке и жалба туженог у том делу **ОДБИЈА**, као неоснована.

УКИДА СЕ решење о трошковима поступка, садржано у ставу тридесетчетвртог изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 5537/21 од 2.2.2023. године и предмет у том делу **ВРАЋА** првостепеном суду, на поновни поступак.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 5537/21 од 2.2.2023. године, ставом првим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.59165/22 од 6.1.2014. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом другим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова, бр.7680/252 од 12.3.2014. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом трећим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.29554/232 од 8.7.2014. године и анекс I уговора о обављању привремених и повремених послова бр.29554/232 од 8.7.2014.

тужиоца. Ставом двадесетшестим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.45044 од 24.8.2020. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом двадесетседмим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.52692 од 25.9.2020. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом двадесетосмим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.59187 од 22.10.2020. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом двадесетдеветим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.2631 од 20.1.2021. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом тридесетим изреке, утврђено је да је ништав Уговор о обављању привремених и повремених послова бр.38790 од 24.6.2021. године, закључен између туженог и тужиоца. Ставом тридесетпрвим изреке, утврђено је да је тужилац засновао радни однос на неодређено време код туженог, ради обављања послова канализационог помоћног радника почев од 12.1.2014. године. Ставом тридесетдругим изреке, утврђено је да је тужиоцу незаконито престао радни однос на неодређено време ради обављања послова канализационог помоћног радника код туженог дана 30.11.2021. године и то истеком периода на који је био закључен ништав уговор о обављању привремених и повремених послова бр.38790 од 24.6.2021. године. Ставом тридесеттрећим изреке, обавезан је тужени да тужиоца врати на рад. Ставом тридесетчетвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 651.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде, до исплате.

Против наведене пресуде тужилац и тужени су благовремено изјавили жалбе, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права и то тужилац побијајући решење о трошковима поступка садржано у ставу тридесетчетвртог изреке, а тужени побијајући је у целости. Жалбене разлоге су образложили и жалбене предлоге изнели.

Тужилац је поднео одговор на жалбу туженог.

Испитујући првостепену пресуду у границама овлашћења прописаних одредбама члана 386. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", број 72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је оценио да је да је жалба тужиоца основана, а жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку, у потврђеном делу пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане одредбама члана 374. став 2. тачке 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка, на које се указује у жалби туженог.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, тужилац је у периоду од 12.1.2014. године до 30.11.2021. године непрекидно обављао послове код туженог, и то по основу уговора о обављању привремених и повремених послова од 6.1.2014. године, од 12.3.2014. године, од 8.7.2014. године, анекса 1 уговора о обављању привремених и повремених послова од 8.7.2014. године, уговора о обављању привремених и повремених послова од 10.11.2014. године, од 9.3.2015. године, од 30.6.2015. године, од 5.11.2015. године, уговора о обављању привремених и

повремених послова бр.81216-1, уговора о обављању привремених и повремених послова бр.26588 од 4.5.2016. године, од 3.9.2016. године, од 28.12.2016. године, од 25.4.2017. године, од 10.8.2017. године, од 25.12.2017. године, од 23.1.2018. године, од 26.4.2018. године, од 30.8.2018. године, од 21.12.2018. године, од 18.4.2019. године, од 21.5.2019. године, од 18.12.2019. године, од 23.4.2020. године, од 21.5.2020. године, од 24.6.2020. године, од 17.7.2020. године, од 24.8.2020. године, од 25.9.2020. године, од 22.10.2020. године, од 20.1.2021. године и од 24.6.2021. године. Након истека рока на који је закључен последњи уговор о обављању привремених и повремених послова од 24.6.2021. године, тужилац је престао да обавља послове код туженог. Тужилац је по наведеним уговорима обављао послове редовног и интервентног одржавања сливника кишне канализације, цевне мреже и колектора, послове на чишћењу сливника, цевне мреже и колектора, послове на одржавању система мреже уличне канализације, сливника и колектора, послове канализационог радника, послове канализационог радника на чишћењу сливника, послове редовног планског одржавања и интервентног чишћења сливника канализације, послове на одржавању сливника, послове ручног и машинског чишћења сливника кишне канализације, послове планских и интервентних радова на одржавању сливника кишне канализације, послове планског и интервентног чишћења, испирања и одгушења сливника и сливничких веза, послове планског и интервентног чишћења сливника и кишне канализације, послове одржавања исправности сливника кишне канализације према редовном плану и по интервентним пријавама, послове ручног и машинског чишћења сливника, послове планиравог одржавања и интервенције на чишћењу сливника и сливничких веза из система београдске канализације, послове извођена планских и интервентних радова на одржавању сливника кишне канализације, послове одржавања и чишћења сливника по редовном плану и интервенцијама, послове чишћења колектора према редовном плану и интервенцијама, послове редовног одржавања и интервентног чишћења сливника кишне канализације, послове одржавања сливника из система градске атмосферске канализације, послове чишћења сливника и испирање сливничких веза по плану и пријавама грађана. Тужилац је 1997/1998. године завршио основну школу и стекао основно образовање и васпитање. У периоду од 12.1.2014. године до 30.6.2021. године тужилац је осигуран код туженог, а од 01.07.2021. године па надаље, такође је осигуран код туженог. Правилником туженог о систематизацији послова бр.39828/1-1 од 28.9.2012. године, важећег у време почетка обављања послова тужиоца код туженог по првом уговору о обављању привремених и повремених послова бр.59165/22 од 6.1.2014. године, у оквиру Погона канализационе мреже Београд I, II и III, систематизовано је радно место канализационог помоћног радника који обавља једноставније послове на одржавању канализационе мреже (чишћење, утовар, транспорт и истовар каналског садржаја) и објеката канализације (шахтови, сливници, таложнице, сепаратори и слично); обављање и других послова по налогу непосредног руководиоца. Према каталогу послова из Правилника туженог о систематизацији послова бр.39828/1-1 од 28.9.2012. године, Правилника туженог о систематизацији послова бр.33780-1 од 25.7.2014. године и Правилника туженог о систематизацији послова бр.28671-1 од 9.6.2015. године, за радно место канализационог помоћног радника се захтева III/II степен стручне спреме техничке струке или основна школа. Тужилац је у наведеном периоду од 12.1.2014. године до 30.11.2021. године (дуже од 7 година) континуирано обављао код туженог истоврсне послове, и то послове канализационог помоћног радника, који су код туженог били систематизовани. Тужилац је радио врсту послова као и запослени код туженог на неодређено време који су

обављали послове канализационог помоћног радника, радио је пуно радно време, као и прековремено и по сменама.

Наведено чињенично стање утврђено је из изведених писаних доказа и из исказа тужиоца и исказа саслушаних сведока, којима је суд поверовао, а тужени није оспорио чињеницу да су послови канализационог помоћног радника систематизовани.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је оценио да је тужбени захтев тужиоца основан, имајући у виду да је тужилац у периоду од 12.1.2014. године до 30.11.2021. године радио код туженог у континуитету, са пуним радним временом, да је обављао систематизоване послове и да послови које је обављао тужилац по својој природи и сврси не представљају привремене и повремених послове у смислу члана 197. Закона о раду, јер послодавац уговоре о обављању привремених и повремених послова може да закључи само за послове који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години. У конкретном случају се ради о пословима за чијим обављањем је постојала стална потреба и сви уговори које је тужилац закључио са туженим садржински имају елементе уговора о раду прописане одредбом члана 33. Закона о раду. Послови које је тужилац обављао су из делатности туженог, систематизовани су и трајни, због чега радни ангажман тужноца има карактер радног односа. Између закључених уговора тужиоца и туженог нема разлике, па се сви они посматрају као један уговор, јер би се у супротном омогућила злоупотреба права из члана 197. Закона о раду, која је чланом 13. Закона о облигационим односима забрањена. Оспорени уговори о обављању привремених и повремених послова су закључени противно одредби члана 197. Закона о раду јер је тужилац све време рада код туженог обављао истоврсне послове, који су код туженог према наведеном Правилнику о систематизацији послова били систематизовани и за којим пословима је постојала стална потреба (самим тим него је тужилац послове канализационог помоћног радника обављао у континуитету дуже од 7 година), те није постојао основни услов за закључење уговора о обављању привремених и повремених послова, због чега је првостепени суд утврдио да су оспорени уговори ништави у смислу члана 103. став 1. Закона о облигационим односима. Имајући у виду садржај радног ангажовања тужиоца, тужилац је на основу члана 32. Закона о раду у вези са чланом 66. став 1. Закона о облигационим односима код туженог засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад по уговору о обављању привремених и повремених послова бр.59165/22 од 6.1.2014. године, дана 12.1.2014. године, због чега је првостепени суд утврдио да је тужиоцу незаконито престао радни однос на неодређено време код туженог дана 30.11.2021. године и то истеком периода на који је био закључен ништав уговор о обављању привремених и повремених послова бр.38790 од 24.6.2021. године. Тужилац је први уговор о привременим и повременим пословима закључио дана 6.1.2014. године, пре почетка примене забране запошљавања из Закона о буџетском систему, која забрана је имала примену до 31.12.2020. године, а тужилац је и након тога са туженим закључивао уговоре о привременим и повременим пословима. Тужени је имао могућност да кроз посебан поступак и добијање сагласности за пријем у радни однос сходно Закону о буџетском систему, уколико је постојала потреба за запошљавањем, прими тужиоца у радни однос. Тужени је имао правно дозвољену могућност за пријем тужиоца у радни однос по Закону о буџетском систему, јер је подносно захтеве надлежном министарству за давање сагласности за ново запошљавање, односно за попуњавање слободних и упражњених радних места и

добиао сагласност за пријем лица у радни однос на неодређено време у периоду од фебруара 2014. године, али то није учинио (при чему је тужилац послове радног места канализационог помоћног радника по основу уговора о привременим и повременим пословима непрекидно обављао почев од јануара 2014. године), већ је злоупотребом института привремених и повремених послова са тужиоцем закључивао ту врсту уговора у периоду од 2014. године за послове који су код туженог били систематизовани и за којима је постојала стална и трајна потреба.

Како је првостепени суд утврдио да је тужиоцу престао радни однос без правног основа, на основу члана 191. Закона о раду обавезао је туженог да тужиоца врати на рад.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је, у потврђеном делу, правилно применио материјално право и за своју одлуку дао довољне и јасне разлоге, које у свему прихвата и другостепени суд.

Према посебним правилима о раду ван радног односа из члана 197. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр.24/05...75/14), послодавац може за обављање послова који су по својој природи такви да не трају дуже од 120 радних дана у календарској години да закључи уговор о обављању привремених и повремених послова са: незапосленим лицем; запосленим који ради непуно радно време – до пуног радног времена; корисником старосне пензије (став 1). Уговор из става 1. овог члана закључује се у писаном облику.

Поштујући цитирану одредбу Закона о раду, произилази да уговор за рад ван радног односа послодавац може да закључи са одређеним лицем само ради обављања послова који актом о систематизацији послодавца нису систематизовани, односно за обављање послова који по својој природи трају најдуже 120 радних дана у календарској години и привременог су, односно повремених карактера, зависно од тога да ли трају континуирано, у једном временском периоду или с времена на време.

У циљу заштите права на рад, као основног људског права, одредбом члана 32. Закона о раду, прописано је да се уговор о раду закључује пре ступања запосленог на рад, у писаном облику. Ако послодавац са запосленим не закључи уговор о раду у складу са ставом 1. овог члана, сматра се да је запослени засновао радни однос на неодређено време даном ступања на рад.

У конкретном случају, тужилац је у периоду од 12.1.2014. године до 30.11.2021. године непрекидно обављао истоврсне послове "канализационог помоћног радника", систематизоване Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог, по уговорима закљученим противно правилима из члана 197. Закона о раду, за обављање послова који не представљају привремене ни повремене послове, па радно ангажовање тужиоца има карактер радног односа.

Супротно наводима жалбе туженог, првостепени суд је правилно закључио да побијани уговори о обављању привремених и повремених послова представљају симуловане (привидне) уговоре, у смислу одредбе члана 66. Закона о облигационим односима, јер се њима прикрива уговор о раду, као дисимулован уговор, у смислу

одредбе члана 66. став 2. истог закона, који производи правно дејство, јер су за његову пуноважност испуњени сви услови.

Радни однос на неодређено време је правило, а радни однос на одређено време изузетак, који се у смислу одредбе члана 37. Закона о раду може засновати само када постоје објективни разлози који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба. У конкретном случају, послови поверени тужиоцу немају карактер послова из члана 37. став 1. Закона о раду, јер његово ангажовање није било узроковано објективним разлогом који је оправдан роком извршења, наступањем догађаја, односно ради замене привремено одсутног запосленог, већ је тужилац био ангажован за рад на систематизованом радном месту за које је постојала стална потреба.

Неосновани су жалбени наводи туженог о учињеној битној повреди поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, јер је изрека првостепене пресуде у потврђеном делу разумљива и не противречи разлозима датим о свим битним чињеницама, који су јасни и непротивречни, а о битним чињеницама не постоји противречност ни између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини изведених доказа и самих тих доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Супротно наводима жалбе туженог, првостепени суд није учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са члановима 199. и 200. Закона о парничном поступку. Ово из разлога јер је преиначење тужбе, које је тужилац извршио истицањем нових захтева уз постојеће, у смислу члана 200. Закона о парничном поступку, првостепени суд дозволио сагласно члану 199. став 1. истог закона, иако пристанак туженог за преиначење тужбе није постојао, правилно сматрајући да би преиначење било целисходно за коначно решење односа међу странкама, те да поступак по преиначеној тужби не би знатно продужио трајање парнице, а чињеница да одлука о преначењу тужбе није наведена у изреци пресуде, у конкретном случају, није од утицаја на правилност и законитост побијане пресуде.

Неосновано се жалбом туженог указује на погрешну примену материјалног права, и с тим у вези, на одредбе Закона о буџетском систему и забрану запошљавања нових лица, с обзиром на чињеницу да је тужени имао могућност за пријем у радни однос тужиоца управо према закону на који се позива.

Како се ни осталим наводима жалбе тужене не доводе у сумњу правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања и правилност примењеног материјалног права, првостепена пресуда је потврђена у ставовима од првог до тридесетрећег изреке којима је утврђена ништавост уговора о обављању привремених и повремених послова по основу којих је тужилац обављао рад код туженог, те утврђено да је тужиоцу незаконито престао радни однос код туженог и обавезан тужени да тужиоца врати на рад, у ком делу је одлука донета правилном применом члана 191. став 1. Закона о раду.

Међутим, одлука о трошковима парничног поступка садржана у ставу тридесетчетвртог изреке пресуде којом је суд тужиоцу досудио трошкове за састављање тужбе и образложених поднесака са увећањем од по 50% за сваки следећи тужбени захтев, односно за постављених 28 захтева, не може се сматрати правилном,

на шта тужени основано указује у жалби. Ово из разлога јер је првостепени суд одлучујући о накнади трошкова који припадају тужиоцу пропустио да цени и да ли су тужбени захтеви за које је тужиоцу признао увећање за по 50%, повезани тужбени захтеви који проистичу из истог чињеничног стања, а од чега зависи правилна примена тарифног броја 13.Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, због чега је решење о трошковима поступка укинито.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано и поново одлучити о захтеву тужиоца за накнаду трошковима поступка.

Из наведених разлога, Апелациони суд у Београду је применом одредаба чланова 390. и 401. тачка 3. Закона о парничном поступку (“ Службени гласник РС”, бр.72/11...18/20), одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа-судија
Гордана Тошић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**